

labod

NOVO MESTO, 9. APRILA 1975 LETO V., ŠT. 1

tega o sindikatu še ne vemo

Sindikati ima pri odločanju drugo funkcijo: da pobudo ali predlog za reševanje določenih vprašanj oz. daje svoja mnenja in zastopa delavca pri uveljavljanju njegovih pravic in obveznosti v združenem delu.

RAZMERJA SINDIKATOV IN ORGANOV ODLOČANJA

Sodelovanje sindikata pri urejanju in uveljavljanju pravic in obveznosti v združenem delu je zelo pomembna vloga. Smisel omenjenega zakonskega določila je v tem, da se mora pri odločanju o določenem vprašanju proučiti njegovo mnenje ali predlog. V nasprotnem primeru bi bil kršen zakon in bi bila tudi odločba, izdana na tak način, po 6. odstavku 61. člena ZMRD pravno neveljavna. Zakon namreč pravi, da si je treba pri ponovnem preizkušanju zahteve delavca za varstvo njegovih pravic iz združenega dela priskrbeti mnenje sindikalne organizacije. Če si tega mnenja ne priskrbi, je vsaka odločba, čeprav utemeljena na materialni resnici, nezakonita.

Sindikalna organizacija ima v razmerju do organov, ki odločajo o določenih vprašanjih iz združenega dela, samostojen položaj, in sicer zato, ker pri izvrševanju zakonskih pooblastil deluje neodvisno od kateregakoli organa v OZD (TOZD, DO, skupnost), in to na način, ki je določen v statutu sindikalne organizacije.

Ti organi pa niso dolžni, da pri izvrševanju svojih samoupravnih pooblastil sprejmemo določena stališča sindikalne organizacije. Za zakonitost njihovih odločitev je potrebno, da prouče ta stališča. Stališča sindikata niso isto kot stališča delavcev v temeljni organizaciji, čeprav so vsi delavci v tej organizaciji člani sindikata. To pomeni, da sindikalna organizacija pri izvrševanju zakonskih pooblastil ne more izstopati kot celovita organizacija.

Po določbi 9. člena ZMRD sindikat lahko daje pobudo in predloge za sklepanje ter dopolnjevanje družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, s katerimi so urejene pravice in obveznosti delavcev. S svojimi aktivnostmi prispeva k uveljavljanju in varstvu pravic delavcev.

To določilo se lahko razume tako, da je sindikat pooblaščen, da sodeluje pri samoupravnem urejanju pravic in obveznosti ter pri uveljavljanju in varstvu pravic delavcev.

SINDIKATOV PRISPEVEK ZA UVELJAVITEV DELAVČEVH PRAVIC

Ni važno, ali je pri tem govor o pogojih in načinu pridobitve lastnosti delavca v združenem delu, razdelitvi in delitvi sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, sistemizaciji delovnih mest, varstvu pri delu, strokovnem izobraževanju in izpopolnjevanju ali kateri drugi pravici ali obveznosti delavca v združenem delu iz člena 4 ZMRD. Z eno besedo: sindikat ima pravico (pa tudi obveznost), da vsestransko spremlja urejanje in uveljavljanje pravic in obveznosti delavcev v združenem delu in da s svojimi pobudami in predlogi prispeva k njihovu urejanju in uveljavljanju. To doseže sindikat predvsem tako, da začne s pobudo ali pa lahko da k določenemu vprašanju tudi konkreten predlog. Pojem predloga seveda ne smemo razumeti v ozkem formalnopravnem smislu, temveč v širšem, čeprav ZMRD ne izključuje sindikata, kadar je govor o dajanju, n.p.r. kompletnega predloga k določenemu samoupravnemu sporazumu, družbenemu dogovoru ali splošnemu aktu. Četudi ne da popolnega teksta, lahko daje osnovne smernice, teze in podobno, ki so jih delavci v temeljni organizaciji oziroma njihovi organi upravljanja dolžni obravnavati in o njih zavzeti stališča.

V vsakem primeru se mora vsaka pobuda, predlog ali konkretno mnenje sindikata o določenem vprašanju obravnavati in o njem odločati. To je zakonsko določilo, ki mora biti upoštevano v vsaki obliki uveljavljanja združenega dela.

Pomembno je tudi sodelovanje sindikata pri varstvu pravic delavcev. V členu 61, odstavek 6 ZMRD je predpisana obveznost temeljne organizacije združenega dela, da si mora pri ponovnem preizkušanju zahteve delavca za varstvo njegovih pravic iz združenega dela priskrbeti mnenje sindikalne organizacije. Tu je mišljena predvsem sindikalna organizacija v temeljni organizaciji združenega dela, ki je dolžna, da da svoje mnenje o določenih zahtevi delavca za varstvo njegovih pravic. Če ta organizacija iz kakršnihkoli razlogov ne da svojega mnenja, je zaradi pravne veljavnosti odločbe potrebno na zahtevo delavca priskrbeti mnenje višjega pooblaščenega organa (sindikalne konference, sindikalnega sveta idr.) To pa ne pomeni, da organi višje pristojne sindikalne organizacije ne morejo dati svojega mnenja o določeni zahtevi delavca v primeru, če je že sindi-

kalna organizacija v temeljni organizaciji dala svoje mnenje. Še več: mnenja višje sindikalne organizacije in sindikalne organizacije so lahko tudi različna! V tem primeru so delavci v TOZD oz. organ upravljanja pristojni za odločanje, dolžni, da obravnavajo vsa stališča, zavzamejo eno izmed stališč ali samostojno odločijo o določeni zahtevi delavca.

KAJ MORAMO VEDETI MI IN IZVRŠNI ORGAN SINDIKALNE ORGANIZACIJE?

V vsaki temeljni organizaciji združenega dela je potrebno zagotoviti tudi primeren način za obveščanje sindikalne organizacije v temeljni organizaciji združenega dela o zahtevah delavcev za varstvo njihovih pravic, kot tudi pravico te sindikalne organizacije, da se prepriča o resničnem stanju v zvezi z zahtevo delavca. Te naloge opravlja praviloma izvršni odbor sindikalne organizacije v organizaciji združenega dela, ki odloča tudi na podlagi določene zahteve delavca, ali bo dano mnenje v imenu sindikalne organizacije, ali pa bo zahteva predana vsem članom sindikalne organizacije v temeljni organizaciji združenega dela. Izvršni organ sindikalne organizacije lahko zaprosi za mnenje ali pomoč organ ali strokovno službo. Pri vsem tem je osnovno, da se delavcu zagotovi, da uveljavi določene pravice v TOZD oz. zakonito rešitev v samoupravnem mehanizmu TOZD in se tako prepreči vpletanje upravnih organov oz. sodni spor.

V 7. odstavku 61. člena ZMRD je predpisano, da sindikalna organizacija lahko delavca, ki zahteva ali privoli, zastopa pri uveljavljanju njegovih pravic iz združenega dela. TOZD mora zaradi uveljavljanja te pravice sindikalne organizacije določiti način obveščanja sindikalne organizacije o sestankih, rokih in podobno.

Delavcu in sindikalni organizaciji se mora dati dovolj časa, da se pripravita za takšne sestanke, pa tudi, da bi sindikat lahko imenoval zastopnika delavcu in da bi ta imel dovolj časa, da se pripravi za zastopanje.

Kot zastopnik je predstavnik sindikata dolžan, da upošteva naloge in navodila delavca, kot tudi splošno sprejeta načela pooblastil v procesnem pravu.

Zastopnik je lahko delavec temeljne organizacije ali oseba izven te organizacije, ki pa naj bi imel vsaj pravno izobrazbo. Zastopnik delavca, ki je imenovan v sindikalni organizaciji, lahko zastopa delavca tudi izven te organizacije.

VLOGA SINDIKATA V MEDSEBOJNIH RAZMERJIH V ZDRUŽENEM DELU

Urejanje in uveljavljanje pravic in obveznosti delavcev v združenem delu po določilih zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (ZMRD) pomeni eno izmed neodtujljivih pravic delavcev v temeljni organizaciji združenega dela.

Ker je združeno delo širši družbeni pojem, daje ZMRD določena pooblastila sindikalni organizaciji kot družbenopolitični organizaciji, katere osnovna naloga je, da varuje interese delavcev v združenem delu. Pravice in obveznosti sindikalne organizacije so določene v členih 9 in 61, odst. 6 in 7 ZMRD.

Sindikati ima pravico in obveznost, da sodeluje pri urejanju, uveljavljanju in varstvu vseh pravic iz združenega dela. To še ne pomeni, da sindikat lahko odloča o teh vprašanjih. O vseh vprašanjih urejanja in uveljavljanja pravic in obveznosti odločajo delavci v temeljni organizaciji oziroma organi, neposredno voljeni od delavcev.

Slika na naslovni strani: Obisk romunske sindikalne delegacije 5. februarja 1975.

o poškodbah in škodi

Tekstilni izdelek, ki je namenjen potrošniku, ima uporabno vrednost le, če popolnoma ustreza svojemu namenu tako glede uporabnosti, kot glede estetskega videza ter kvalitete materialov in izdelave. Če izdelek ne izpolnjuje teh pogojev, na trgu ni iskani, zato je proizvajalec prisiljen, da zniža ceno takšnega nekurantnega izdelka tudi pod lastno ceno, torej se takšen izdelek prodaja z izgubo.

Napake ali poškodbe materialov, ki bistveno vplivajo na kvaliteto izdelkov, zaslužijo vso pozornost. Iz analize, ki je bila izdelana pri svetu za tekstilno industrijo gospodarske zbornice Slovenije, so razvidni stroški, ki so nastali zaradi slabe kvalitete tekstilnih izdelkov:

1971 so znašali stroški slabe kvalitete 3,04 %, to je 137.270.000 Ndin;

1972 so znašali stroški slabe kvalitete 2,75 %, to je 159.382.100 Ndin;

1973 so znašali stroški slabe kvalitete 2,65 %, to je 181.729.000 Ndin;

Ti stroški se nanašajo le na izpad dohodka zaradi prodaje po nižjih cenah, ne upoštevajo pa odpadkov, ki nastopajo v vseh fazah proizvodnje. Navedene vrednosti nas silijo k razmišljanju, kako zmanjšati ta „stran vrženi denar“. V industrijsko razvitih državah so se tega problema resno lotili.

V začetku marca 1975 je bil v Ljubljani dvodnevni seminar na temo „Zaščita tekstilij pri skladiščenju, transportu, predelavi in uporabi“. Navedene teme so bile obravnavane s stališča nastanka poškodb ter preventivne zaščite. V tem sestavu nimam namena obdelati snovi seminarja, ker je preobširna. Navedel bom le nekaj povzetkov, s katerimi bi rad opomnil nas vse na odgovornost do tega problema.

Če pogledamo, kakšne možnosti so za nastanek poškodbe na materialu, lahko ugotovimo: poškodba lahko nastane: med

transportom, v predelavi oz. procesu proizvodnje, pri uskladiščenju, med uporabo.

Tako kot mesto nastanka je pomemben tudi vzrok nastanka poškodb. Najbolj pogosti vzroki so: neprimerna tehnologija in metode dela, neprimerna proizvodna sredstva, slabo vzdrževani stroji, slaba organizacija dela, slabi pogoji dela, neprimerna embalaža, nestrokovnost in malomarnost in brezbriznost.

Navedeni so neposredni vzroki poškodb, katerih skupni imenovalec je povsod človek. Ta je povsod prisoten ali s svojim neznanjem, nestrokovnostjo ali malomarnostjo. Seveda so vzroki tudi takšnega izvora, da človek škode ne more preprečiti. Predvsem lahko sem štejemo tiste poškodbe, ki bi jih lahko preprečili le z zelo drago tehnologijo, kar se seveda ne bi splačalo. Kot primer si lahko zamislimo korozijo (rjavenje) kovinskih delov. Ta poškodba je naravnega izvora, ki jo lahko le bolj ali manj omejimo z ustrezno zaščito. Rjavenje bi seveda najbolj zmanjšali, če bi kovinske izdelke proizvajali iz zlahtnih kovin, kar pa v večini primerov ni sprejemljivo, niti iz ekonomskega niti iz tehnično uporabnega vidika.

Kot naslednji primer si lahko ogledamo transport in skladiščenje tekstilnih surovin (vlakninskega materiala). Če bi ta material transportirali v zrahljanem stanju, bi zavzimal velik volumen, kar bi bilo zelo neekonomično. Zato se takšna vlakna sprešajo v bale različnih oblik, s čimer se zmanjša volumen tudi do 5000-krat. Pri tem pa se vlakna delno poškodujejo, kar smo seveda sami povzročili.

Posebna veja poškodb, ki se posredno nanaša tudi na tekstilno industrijo, je korozija kovin. Korozija, ki v ožjem pomenu predstavlja rjavenje, predstavlja največje uničevanje tehničnih predmetov. Analize so pokazale, da znaša letna škoda zaradi korozije v svetu 50 milijard DM! Poleg škode, ki nastaja, pa je pomembno še dejstvo, da se zaradi korozije zmanjšuje uporabna vrednost izdelkov. Konstrukcije izgubljajo svojo nosilnost, pri strojih pa razen tega nastopa še pojav vedno manjše

Toliko dopisnikov našega glasila na kupu ne najdete zlepa. V LIBNI smo jih „ujeli“ pri delovnem razgovoru. Na sliki: Ivan Žoher, Dragica Vahčič in Lidija Hočevnar.

natančnosti stroja ali naprave. Verjetno je vsem poznano dejstvo, da vozilo, ki ga dalj časa pustimo v garaži brez zaščite in vzdrževanja, pri ponovnem poskusu uporabe ne bo sposobno za pogon. Uničen bo namreč akumulator, zarjaveli cilindri itd. Prav tako šivalni stroj po daljšem uskladiščenju brez skrbne zaščite ne bo sposoben za šivanje. Enako, pravzaprav še hitreje bo stroj zgubil svojo sposobnost, če bomo z njim delali ne da bi skrbeli za mazanje, čiščenje ter zamenjavo obrabljanih delov. Takšen stroj bi bil v najkrajšem času uničen in primeren le še za odpad. Enako pomembno je, da povzročamo s takšnim strojem veliko škode na šivanih izdelkih.

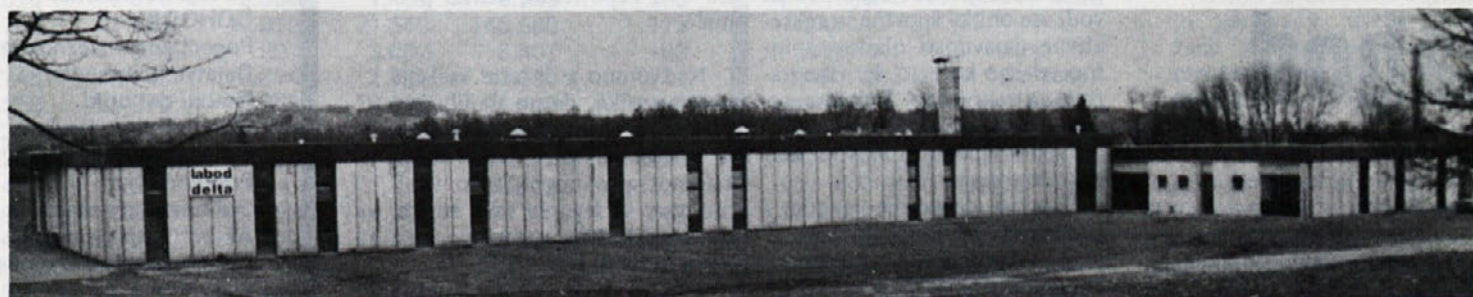
Kot zadnje naj omenim še nevarnosti požarov v tekstilni industriji. Ta problem je prisoten zlasti že zato, ker so tekstilni materiali, predvsem tisti, katerih osnova so celulozna vlakna, zelo lahko vnetljivi. Problem požarov ni samo v materialni škodi, temveč tudi v človeških poškodbah in izgubah. V neki ameriški reviji so za 1971 sledeči podatki kot posledica požarov.

Prav tako so znani podatki da v Angliji umre na leto 250 ljudi zaradi gorljivih oblačil.

V ZDA so se tega problema temeljito lotili. 1975 je bil izdan celo zakon, ki prepoveduje uporabo lahko vnetljivih oblačil. Ameriki so sledile še nekatere evropske države. Vsi pa so se posvetili temeljitim raziskavam na področju negorljivosti tekstilnih materialov. Jugoslavija se zaenkrat tega problema še ni lotila v taki meri kot zasluzi. Zavedati se moramo, da so raziskave na področju negorljivosti le del reševanja problema. Gotovo je drugi del problema, ki je obširnejši, potreben še večje pozornosti. To je splošna preventivna zaščita proti požarom. Podatek, da je bilo 1973 v tekstilni industriji Slovenije 19 večjih požarov (škoda je znašala 670 milijonov din) in 1. 1974 11 požarov (310 milijonov škode), nas mora prisiliti k razmišljanju o protipožarnih ukrepih. Ti ukrepi morajo biti upoštevani že pri samem projektiranju tovarne pa seveda pri vzdrževanju električnih instalacij, upoštevanju varnostnih predpisov in splošne budnosti.

Ing. VLADIMIR ŠKRINJAR

	ZDA	Švica	Švedska	Anglija	Japon
število mrtvih na 1 milijon	57,10	3,18	17,80	16,70	14,30
število ranjenih na 1 milijon	516	19,90	247	87,70	87,50
materialna škoda v US dol. na osebo	13,22	10,51	8,19	5,65	2,03

Pogled na novozgrajeno tovarno TOZD DELTA v Ptuj pred otvoritvijo 7. marca 1975.

mednarodno leto žena

Na predlog generalne skupščine Združenih narodov praznujemo leto 1975 kot mednarodno leto žena. Ekonomsko-socialni svet OZN je sprejel program proslave, ki bo potekala pod geslom „Enakost, razvoj in mir“. To je akcija, ki bo speljana v vseh državah. Po besedah generalnega sekretarja Združenih narodov Kurta Waldheima bo mednarodno leto žena imelo „značaj in smisel, kakršnega mu bomo dali in izpolnili“.

Cilji mednarodnega leta žena so predvideni z resolucijo generalne skupščine, po kateri bo leta 1975 posvečeno napredovanju enakosti med moškimi in ženskami, borbi za popolno vključitev žena v skupne napore razvoja s posebnim poudarkom na odgovornosti žena in njihovo pomembno vlogo v gospodarskem, družbenem in kulturnem razvoju v narodnem, pokrajinskem in mednarodnem načrtu.

To so tudi leto priznanja vedno večjemu prispevku žena za razvoj in prijateljsko sodelovanje med državami in utrjevanje miru v svetu.

Generalna sekretarka mednarodnega leta žena Helvi Sipilė je pomen tega leta takole opisala:

Iz osnutka kakšen

Število zaposlenih
Proizvodnja (v 000 kom)
od tega: srajce
športn. konf.
Realizacija
Drugi dohodki
Celotni dohodek
Materialni stroški
Bruto dohodek
Amortizacija
od tega funkcional.
DOHODEK
Pogodbene obveznosti
Dajatve iz dohodka
Osební dohodki
Sklad skupne porabe
Sredstva rezerv
Poslovni sklad
Dohodek na delavca
Akumulacija na delav.
Povpr. meseč. OD na delavca
— bruto
— neto

JOŽE FABJAN

Mlada Ugandca sta se na proslavi 8. marca v Novem mestu počutila tako, kot da sta med starimi znanci.

odšla sta z lepimi vtisi

Na osnovi meddržavne pogodbe med Jugoslavijo in Ugando sta se v Labodu mudila dva mlada Ugandca, ki sta si pri nas nabirala znanje. V Novem mestu in v Krškem sta preživela dva meseca. Ismal Sebi, ki sicer dela kot obratovodja v tovarni Top Rank v Kampali, je povedal:

„S prijateljem sva bila prijetno presenečena, da so naju ljudje tako lepo sprejeli. Čeprav sva v Sloveniji komaj dva meseca, sva našla dobre prijatelje, ki jih ne bova pozabila. V Krškem in Novem mestu se počutila kot doma.

Veliko sem napredoval, žal pa pri nas nimamo tako modernih strojev, da bi lahko vse znanje izkoristil. Presenečen sem

tudi nad delovno disciplino, vašim dekletom pri strojih tako hitro teko prsti, da sem od začetka kar strmel.

Slovenci ste izredno prijazni ljudje, sprejeli ste naju kar za svoje. Veliko presenečenje je bil tudi sneg. Zeblo naju je, saj sva prišla v Slovenijo oblečena poletno.“

— Ali sta imela kaj stikov z domom?

„Pridno sva pisala. Žal pa v dveh mesecih nisem dobil nobenega odgovora, ni mi razumljivo, zakaj se mi prijatelji ne oglašijo.“

— Torej vas je le mučilo domotožje?

„No, posebne sile ni bilo. Vendar bi zelo rad zvedel, kako je kaj v Kampali. Vsi so se veliko trudili, da nama ne bi bilo

dolgčas, mislim, da ne brez uspeha.“

— Ali ste se kaj zanimali za naše samoupravljanje?

„Res je, da sem več pozornosti posvetil strokovnemu izpopolnjevanju, vendar sem se zanimal tudi za samoupravljanje, ki se mi zdi kar v redu. Dobil sem občutek, da ni izkoriščanja in da vsakdo ve, kaj hoče. Presenetila me je tudi dobra obveščena delavcev. Razveselila me je tudi enakopravnost med moškimi in ženskami, saj verjetno veste, da pri nas v tovarnah delajo samo moški.“

— Boste rekli Sloveniji na svidenje?

„Če bo še kdaj priložnost, bom rad spet prišel k vam, saj se mi je dežela zelo prikupila.“

športno društvo labod

Na pobudo osnovnih organizacij sindikata delavcev TOZD Ločna in skupnih služb je bilo 13. februarja 1975 ustanovljeno sindikalno športno društvo Labod.

Ustanovni občni zbor je sprejel pravila in izvolil organe društva. K ustanovitvi društva je dala svoje soglasje občinska konferenca SZDL, vložen pa je tudi že predlog za vpis v register društev pri občinski skupščini Novo mesto.

Osnovna naloga ustanovljenega društva je, da organizira in vodi vse oblike športne in rekreativne dejavnosti članov: splošno telesno kulturo, športne pange in rekreacijo. Delovno področje torej tako široko, da nudi članom možnost vsestranskega sodelovanja.

Športna dejavnost je bila v Labodu že do sedaj uspešna. Z ustanovitvijo SŠD in ob finančni podpori sindikata pa lahko pričakujemo še nadaljnjo poži-

vitev. Seveda bo delo društva odvisno predvsem od števila članov in od njihovega sodelovanja. Začetna akcija vključevanja članov ni bila najbolj uspešna. Trenutno je v društvo vključenih le 40 članov, kar pa je glede na to, da je v TOZD Ločna in skupnih službah preko 500 zaposlenih, veliko premalo.

Nedvomno je interes vsakega posameznika, da po svojih sposobnostih in možnostih sodeluje v društvu in si s tem krepi telesno sposobnost, zato vabimo vse, ki tega še niso storili, da se vključijo v društvo in v njem aktivno sodelujejo.

interna kvalifikacija

„Upamo, da bo mednarodno leto žena najavilo novo dobo v mednarodni zgodovini, ko bo vse človeštvo, ne samo polovica, sodelovalo pri reševanju problemov, ki tarejo ves svet.“

Splošna ocena je, da v svetu – v razvitih in nerazvitih državah – še vedno premalo žena sodeluje pri odločanju. Najvišja mesta še vedno pripadajo moškim.

Na zadnjem zasedanju generalne skupščine Organizacije združenih narodov je bilo na primer 180 žena in 2369 moških. Ženske ni bilo v 55 delegacijah, 44 je imelo samo po predstavnico. To je deloma razumljivo, saj pred 82 leti ni bilo niti ene države, v kateri bi ženske imele pravico glasovanja. Pred 69 leti niti ena žena v katerikoli državi ni mogla postati članica narodnega parlamenta. Še vedno je veliko dežel, kjer ženske nimajo volilne pravice. Posebno je izrazita neenakopravnost pri zaposlovanju in nagrajevanju po delu. Med 800 milijoni nepismenih na svetu je največ žensk. Pri popisu prebivalstva leta 1971 je v Jugoslaviji od skupnega števila žensk 22,2 % nepismenih, na Kosovu pa celo 43,8 %.

Očitno je, da je v svetu in tudi pri nas mnogo razlogov, da se z vso resnostjo vključimo v mednarodno leto žena. To ima v naši socialistični družbi še poseben pomen, saj se z ustavo zagotovljene pravice zaradi tradicije in premajhne anagažiranosti ne izvajajo dosledno.

V soboto, dne 24. 3. 1975, smo v TOZD Libna Krško imeli izpite za pridobitev interne kvalifikacije.

Ko smo v februarju objavili razpis za pridobitev kvalifikacije, nismo niti slutili, koliko delavk bi rado napredovalo. Prijav nismo omejili in smo vse sprejeli. Razveselilo nas je, da se je za izpite prijavilo veliko mladih delavk.

Žal pa se od 50 prijavljenih 17 delavk ni udeležilo izpitov.

Tako je pristopilo le 33 delavk: za KV likarico 3, za KV krojilko 2, za KV šiviljo 22 in za univerzalno šiviljo 6 delavk. Izpit je opravilo 28 delavk, 5 pa ne.

Delavke, ki so že do sedaj dosegale dobre uspehe pri delu, so pri izpitu pokazale nadpovprečne rezultate.

Želimo, da bi k takim in podobnim izpitom pristopilo čim več naših delavk.

Vsem, ki so opravile izpit, iskreno čestitamo!

Štafari mladosti smo se pridružili s svojo štafetno palico (Foto: S. Mikulan)

razvojnega programa 1976 - 1980 labod leta 1980

Ločna	Libna	Delta	Sk. služ.	Labod	Index 1980/75
450	450	450	150	1.500	113
1.350	912	1.810	—	4.072	120
1.350	670	1.810	—	3.830	113
—	242	—	—	242	—
128.000	121.500	128.510	42.600	430.610	156
3.445	4.450	3.445	—	11.340	156
131.445	135.950	131.955	42.600	441.950	156
85.626	91.124	86.136	18.881	281.767	147
45.819	44.826	45.819	23.719	160.183	175
4.069	3.364	3.800	2.370	13.603	190
2.556	1.970	2.350	1.407	8.283	175
41.750	41.462	42.019	21.349	146.580	173
924	924	907	3.652	6.407	183
3.745	3.743	3.674	2.388	13.550	177
25.956	25.612	26.250	13.630	91.448	153
2.387	2.247	2.387	1.034	8.055	152
1.260	1.260	1.260	645	4.425	276
7.478	7.676	7.541	—	22.695	331
95.977	95.315	96.595	148.256	101.159	143
31.450	30.269	31.122	21.431	29.992	235
5.341	5.270	5.401	8.441	5.640	136
3.738	3.700	3.780	5.889	3.950	137

labod * 9. apr. 1975

praznovanje dneva žena

Vsako leto v naši državi praznujemo 8. marec, dan žena.

Spomini nam sežejo v zgodovino, ko je bila žena utesnena med štiri stene doma in je bila njena poglavitna skrb rojevanje potomcev. Počasi in vztrajno si je žena utirala svojo pot.

V narodnoosvobodilni borbi je bila žena borka in aktivistka, kasneje, v povojnem obdobju delavka pri

izgradnji porušene domovine.

Ob letošnjem 8. marcu, ko ocenjujemo prehojeno pot v tridesetih letih po osvoboditvi, se spominjamo tudi žrtev agresije v Čilu, Vietnamu, Palestini in drugje po svetu. Naj bo to hkrati tudi zvestoba idealom boja, v katerem je bilo prelite nemalo krvi bork za lepši jutrišnji dan.

Glede na dosežene uspehe in vse večje uveljavljanje žene v družbenopolitičnih organizacijah ni dovolj, da se žene in matere spomnimo le enkrat na leto ob kozarcu vina in šopku nageljnov. Storimo to večkrat z drobnimi priznanji, ki ji bodo pri njenem nadaljnjem delu v veliko spodbudo.

DRAGICA VAHČIČ

stran 5

V prejšnji številki smo pojasnili pojem „gospodariti“ in rekli, da gospodariti pomeni:

1. premišljeno vrednotenje, tehtanje in potem odločanje in
2. čimbolj varčna poraba sredstev in dela.

S prejšnjim pojmom so tesno povezani pojmi produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost.

Ti trije pojmi so nam vsem znani, vendar podrobneje pogledmo, kaj pomenijo.

PRODUKTIVNOST

Za ilustracijo vzemimo konkreten primer iz naše prakse. Recimo, da je to naša srajca tip-ton določenega modela „X“. Vzemi-mo, da to srajco izdelujeta dve brigadi, ki imata isto število delavcev (25), iste tehnične pogo-je, vsaka pa mora izdelati 5000 srajc. Da bi bili še bolj konkretni, vzemimo samo fazo šivanja.

Prva brigada je za šivanje 5000 srajc porabila 105.000 minut, druga brigada pa 125.000 minut

Iz tega sledi, da je prva brigada v krajšem času izdelala 5000 srajc, kar pomeni, da je bila produktivnejša, in to za 19 %.

Torej lahko rečemo, da nam produktivnost pove, koliko proizvodov izdelamo v določenem času z istim številom delavcev ali koliko časa porabimo za določen proizvod. Produktivnost je večja, če za izdelavo enega proizvoda porabimo manj časa ali če z istim številom delavcev v istem času proizvedemo več proizvodov. Tako definirana produktivnost za gornji primer bi izgledala takole:

Prva brigada	
porabljen čas	
na enoto proizvoda	
= 105.000 min. = 21 min	
5000	
Druga brigada	
125.000 min. = 25 min.	
5000	

Ker smo rekli, da se produktivnost meri tudi s količino proizvodov, izdelanih v istem času in z istim številom delavcev, predpostavimo še, da bi bil dan našima dvema brigadama na razpolago isti čas (105.000 minut). Naš primer bi torej izgledal takole:

Prva brigada	Druga brigada
105.000 minut	105.000 minut
21 minut	25 minut
= 5000 kom	= 4200 kom

In na koncu si zastavimo vprašanje, kaj nam produktivnost pomeni. Redkost dobrin in naše potrebe nas silijo, da gospodarno uporabljamo vse dobrine. Naš primer nam pove, da je prva brigada bolj smotno in gospodarno uporabila sredstva in čas za izdelavo 5000 srajc. Proizvajati cenjeje v čim krajšem času ob primer-ni kvaliteti pa je ena od naših osnovnih nalog.

V novih prostorih tovarne v Ptujju je stekla proizvodnja po že preizkušenih tehnoloških rešitvah. Viseči sistem je prav gotovo ena izmed novosti v proizvodnji.

dan žena v delti

Letošnje praznovanje dneva žena je bilo v TOZD Delta Ptuj posebno svečano, saj je bilo združeno z otvoritvijo novih tovarniških prostorov in odkritjem dveh spominskih plošč.

Najprej smo pokazali gostom potek proizvodnje od prikrojevanja, šivanja in likanja srajc s posebnim poudarkom na šivanju po izpopolnjenem tehnološkem postopku z vključitvijo vi-sečega transporta.

Ob vходу v tovarno smo odkrili spominski plošči: prva je spominsko obeležje uspeli združitvi z Labodom, druga pa je posvečena otvoritvi novozgrajenih tovarniških prostorov.

Od delavskega sveta imenovana delegacija je na željo kolektiva prenesla spominsko ploščo o izvolitvi prvega delavskega sveta iz dosedanjih prostorov Delte v novo tovarno.

Nato je bila proslava s kulturnim programom, ki so ga pripravili učenci osnovne šole Toneta Žnidariča in mladina Delte.

Ni mogoče opisati veselja in zadovoljstva, ki ga čutimo ob dograditvi nove tovarne. To pomeni dokončno slovo od starih, utesjenih tovarniških prostorov in boljše delovne pogoje za večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo.

Z zgrajenimi prostori smo pridobili 3500 m² uporabne površine. Od tega odpade 1800 m² na proizvodno halo, 200 m² na skladišče surovin in gotovih izdelkov, 1300 m² na pomožne prostore, v katerih so: jedilnica, garderoba, kuhinja, sanitarije, šivalnica za 50 šivilj in pisarniške provizorije. 200 m² meri energetska objekt s kotlovnico, mehanično delavnico s skladiščem za stroje, prostor za agregat in kompresor ter prostorom za transformatorsko postajo.

Kapacitete pomožnih prostorov in energetskega objekta obsegajo 6000 m² tovarniških prostorov, v katerih bi lahko delalo 600 delavcev. Zaradi tega bomo začasno uporabljali pomožne prostore tudi za proizvodnjo.

Stroški celotne investicije so znašali petnajst milijonov dinarjev.

Viri financiranja so bili v glavnem krediti Kreditne banke Ptuj, sklada republiških in občinskih skupnih rezerv ter nujna lastna udeležba, ki zajema tudi beneficirane obresti in povrnjene 50-odstotne stroške. Z dograditvijo teh prostorov odpiramo delovna mesta za 82 novih proizvajalk.

Nova tovarna je torej za naš pretežno ženski kolektiv najlepše darilo za dan žena. Zato se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli prispevali k tej pomembni pridobitvi. Hvala tudi vsem gostom, ki so prišli na proslavo, in vsem, ki so sodelovali pri pripravah in izvedbi programa ali kakorkoli prispevali k našemu nepozabnemu praznovanju.

izostanki v libni

Izostanki z dela zaradi boleznih in poškodb pri delu prizadenejo delovno organizacijo in ji v veliki meri zmanjšujejo delovni učinek.

Marsikateri neupravičen oz. neplaniran izostanek z dela je zahteval večje menjave operacij, povzročil manjši delovni učinek in večjo nedovršeno proizvodnjo.

V 1974 smo imeli od skupno opravljenih in plačanih delovnih ur 759.318 kar 33.912 ur ali 4 % bolniških izostankov do 30 dni, in to: 3.177 ur ali 0,4 % nega otrok; 7.292 ur ali 0,9 % bolniška nad 30 dni; 44.508 ur ali 5,8 % porodniška. Skupni odstotek izgubljenih delovnih ur je 11,5 %.

Primerjalni podatki za 1975 niso manjši, temveč so v porastu, saj beležimo za čas januar-marec velik porast bolniških in porodniških dopustov.

Tudi poškodbe pri delu so bile v lanskem letu precej pogoste. Od skupno 15 primerov je bilo 9 primerov nezgod na poti na delo, ostalih 6 primerov pa so bile nezgode na delovnem mestu. V vseh primerih so bili kršeni predpisi varstva pri delu. Obsodbe vredno je dejstvo, da so prebodi prstov na rokah v glavnem nastali zaradi samovoljne odstranitve zaščite proti vbodom na strojih. V bodoče bodo posamezniki nosili vse moralne in materialne posledice.

Skupno smo v letu 1974 zaradi nesreč izgubili 1.360 delovnih ur.

IVAN ŽOHER

prvič na morju

Vsem je veliko pomenila zavest, da se v tovarni spomnite tudi na nas upokojenke.

Zdaj imam kot upokojenka več časa, lahko bi kam šla, pa ne grem nikamor. Ko je človek star, se sam težko kam spravi, in tako kot z menoj, je najbrž tudi z drugimi. Bile smo v Postojnski jami. Koliko lepega je tam, se z besedami ne da povedati. Prvič v življenju sem obiskala slovensko obalo in videla morje, Koper, Piran in Portorož. Za starega človeka je to veliko sreče in veselja naenkrat. Še toliko več je vredno, ker človek misli, da so zato, ker si star, vsi pozabili nate; kar toplo ti je pri srcu, ko vidiš, da ni tako. Hvala vsem, ki so nam izlet omogočili. Upam, da to ni bilo zadnjič.

Upokojeni delavci OZD Tovarne perila Labod iz TOZD Ločna in TOZD Libna so v okviru svoje organizacije priredili 12. oktobra 1973 izlet in obiskali Postojnsko jamo, Koper, Piran in Portorož. Izleta se je udeležilo 37 upokojenih delavk. Vsaka je dala po 10 din, ostali denar pa sta prispevali obe TOZD. Za upokojene delavke je bil izlet lepo doživetje, še posebej za nekatere, ki so prvič v življenju videle morje. Lojzka Kunstek in Fani Matoh sta svoje vtise opisali takole:

Lojzka Kunstek: — V Labodu sem začela delati še pred vojno, leta 1934, med zadnjo vojno sem za nekaj časa prekinila in spet nadaljevala 1945. Delala sem do 1967, ko sem se upokojila. Med vojno sem ovdela in skrb za družino je ostala na mojih ramah. Stanovala sem na Malem Slatniku. Vsak dan je bilo treba peš na delo in nazaj, denarja ni bilo nikoli na pretek in za veselje in razvedrilo ni ostajalo časa.

Čez dan, odvisno od tega, v kateri delovni izmeni sem delala, sem bila v tovarni, po delu pa me je doma vedno čakala kopica skrbi in opravkov. Precej časa smo v prvih letih porabili tudi za sestanke.

Na našem izletu smo se imele res lepo. Čeprav je padal dež, je bilo razpoloženje izredno.

Lojzka Kunstek, upokojenka TOZD LOČNA, se je prvič zaposila v Labodu že leta 1934.

Fani Matoh: — Za izlet sem se takoj prijavila. Nikoli ne bom pozabila morja, ki sem ga videla prvič. Stara ženska sem in nikoli si nisem mislila, da bom zdaj na starost vandrala po svetu in videla stvari, ki jih prej nisem.

Nepozaben vtis je naredil name ogled Postojnske jame. Velike električne luči v podzemnih votlinah odpirajo pogled na kapnike, lesketajoče se ogromne skale, na kipe, ki jih je izoblikovala narava. Vse to je migotalo pred nami v tisočih barvah, tako da se ne da popisati. Globoko pod zemljo, daleč od hrupa, avtomobilskega ropota, vrveža in tekanja iz kraja v kraj, smo v tišini občudovali umetnine, ki jih je izoblikovala narava v tisočletjih, in lepote, ki jih skriva naša zemlja. In vse to smo si ogledale sedeč v vagončkih majhne železnice, ki nas je vozila po jami od lepote do lepote. Našega izleta res ne bom nikoli pozabila. Vse, ki smo se ga udeležile, smo hvaležne Labodu, da nam je omogočil ta lep izlet.

Zahvaljujejo se tudi upokojenici iz TOZD Ločna in TOZD Libna. Hvala vsem, ki so prispevali denar za izlet. Upamo, da nas tudi v bodoče ne boste pozabili.

Za to zlato diplomo pa nismo vedeli. Dobil jo je pogrinjek na razstavi v Novem mestu, ki je nosil naše ime in je bil pripravljen za našo 50-letnico.

pričetek gradnje rtc v ptuju

Končno so ob izviru tople vode med Dravo in Studenčnico zasadili prve lopate za gradnjo rekreacijsko turističnega centra v Ptuj. V načrtu je letno kopališče s tremi bazeni: olimpijskim, rekreacijskim in otroškim; v prvi fazi nameravajo zgraditi še tehnične prostore, garderobe in sanitarije.

Predračun za ta del gradnje znaša 25.000.000 dinarjev. Sredstva so zagotovljena iz kreditov gospodarskih organizacij iz ptujske občine, kredita KBM — podružnice Ptuj in samoprištejstva občanov.

Če bodo dela potekala po začrtanem programu, se bomo že v letošnjem juliju kopali v tem kopališču.

ZSMS V LOČNI

V mesecu februarju smo se mladi zbrali na ustanovni konferenci. Ocenili smo dosedanje delo, sprejeli novo organizacijo ZSMS in program dela za leto 1975.

Tako imamo sedaj eno osnovno organizacijo ZSMS, ki povezuje mladince TOZD Ločna in skupnih služb. Mladinci smo razdeljeni v tri aktivne: aktiv mladih I. izmena, aktiv mladih II. izmena in aktiv mladih v skupnih službah.

Vsak aktiv vodi petčlanski sekretariat. Skupaj se nas je na novo včlanilo v ZSMS iz TOZD Ločna in skupnih služb 135 mladincev. Za predsednika predsedstva osnovne organizacije ZSMS smo izvolili Slavico Kozole, konfekcijsko tehnico iz TOZD Ločna.

Iz skromnega začetka se je v LIBNI razvil že pravi pevski zbor. Na letošnji proslavi 8. marca je zbor požel zasluženo priznanje.

če bi bilo tako...

zov vstopale v novih haljah in copatah v delovne prostore. Micka je ponujala čolnček. Nekdo ji jih je pet podtaknil v predalček stroja. Pepca, brigadirka, je spraševala vse po vrsti, kako so spale, kako je kaj z otroki, pa če je možek priden in še marsikaj drugega. „Pa ne hitite preveč!“ je še pristavila na koncu.

In delo je steklo, da je bilo veselje.

Celo v skupnih službah so bile rožice na mizah.

„Veš Francka, baje se v tovarni poleg nas tako kregajo v računovodstvu, da je nemogoče delati. Fluktuacija delavcev je pa taka, kot pri nas v vsem podjetju. Pa trpijo, reve. Samo delajo in delajo!“ je pripovedovala Ksantipa.

Grozno, pomislite, kaj bi bilo, če bi bilo tako pri nas! Kar streslo me je ob misli na te uboge sosede.

„Joj, tovariš, kakšna nesreča,“ je zažgolelo za mano.

„Si lahko mislite, da smo zopet našli dve malo slabše izdelani srajci?“

Groza! Je to mogoče? V naši firmi kaj takega? Krivca je treba najti! Podariti mu je treba srajci, pa naj jih za kazen sam nosi!

Židane volje sem se podal v pisarno, v ta najčistejši in najlepši prostorček pod soncem. Nekdo je vljudno, vendar odločno potrkal. Še to. Običajno kar padejo v pisarno. Nisem se takoj oglašil. Tako prijetno je bilo to slišati. Trkanje se je spremenilo v dobro znan poziv:

„Vstani! Pet je ura!“ je rekla žena.

O ti nesreča, pa iz tako lepih sanj me je zbudila...

Kako se ljudje lahko hitro spremenijo! Včeraj, ko sem jo kot po navadi mahnil po tovarni, sem doživel preseenečenje za preseenečenjem.

Že pri vходу me je pozdravil prijazen in prav nič zaspani obraz našega čuvaja. Glej ga, hudirja, pa ne dremlejo več, me je presunilo. Še več, prijazno mi je povedal, da so vsa vrata zaprta, da je na obhodu zaprl vse vodovodne pipe, da je šel ponoči petkrat na obhod, skratka, vse je v najlepšem redu.

Na hodniku sva se srečala s snažilko Filomeno. Nekam zgodaj je bila na delu, revica uboga. Prejšnji dan je pozabila obrisati radiatorje na hodniku, pa je to napako popravila kar takoj naslednji dan.

Vse se je bleščalo, še več, povsod so bile rože. Kako prijetno je to. Prezračeni prostori, na stebrih rože.

In vsak stroj posebej je žarel, kot bi klical: „Poglej me, kako sem lep!“

Prvi avtobus se je ustavil pred tovarno. Delavke so vzradoščeni in veseli obra-

SRAJČKO

V TOZD Ločna so rezultati dela prvih treh mesecev letošnjega leta zelo spodbudni. Primerjava z istim obdobjem lani nam kaže naslednje:

	1974	1975
sešite srajce	229.048 kom	263.601 kom
dovršene minute	8.007.378	8.842.012
izvršitev plana	92,56 %	101,22 %
popravnica norma	113,52 %	115,95 %

Komisija za družbeni standard TOZD Ločna je dobila doslej 18 vlog za odobritev kreditov za stanovanjsko izgradnjo. Vsota zaprošenih kreditov znaša 645.000 din. Po stari

Če k temu dodamo še, da so ti uspehi doseženi skoraj z istim številom delavcev, smo lahko več kot zadovoljni.

praksi bo vse prosilce obiskala komisija, ki jo bo imenoval IO sindikalne organizacije. Poročilo, ki ga bo ta komisija pripravila, bo podlaga za dodeljevanje kreditov.

Deset dni (od 6. do 15. oktobra 1975) bo Milano zopet središče tekstilnih strokovnjakov. Na mednarodni razstavi tekstilnih strojev bo dobil obiskovalec skoraj popoln pregled nad svetovnim stanjem tekstilne industrije in njenim bodočim razvojem. Na razstavi ITMA, ki jo prireja vsaka 4 leta, pričakujejo letos 1150 razstavljalcev na 120.000 m² površine.

V zahodnonemški tekstilni in oblačilni industriji je prišlo do še večjega osredotočenja proizvodnje, kar spremlja tudi zmanjšanje števila zaposlenih. V obdobju med 1970-1974 je prenehalo delati kar 718 podjetij, zaposlitev pa je izgubilo 83.600 delavcev.

Marca je začel v TOZD Ločna obratovati nov 250 KVA agregat. Ta majhna elektrarna daje toliko električne energije, da bo tovarna v Novem mestu ob redukcijah električne energije lahko normalno obratovala. Agregat je veljal 659.460 dinarjev.

Gibanje delovne sile v letu 1974 v TOZD Libna Krško je bilo dokaj ustaljeno. Od 397 zaposlenih je delovno organizacijo zapustilo 16 delavcev, kar je manj kot 4 %. V delovno razmerje smo sprejeli 55 novih delavcev ali 14 %, od tega 31 preko centra za priučevanje v direktno proizvodnjo.

Pregled zaposlenih po starosti:

popravnica starost v TOZD Libna je	
25 let,	
od tega manj kot 20 let	31 %
20-30 let	41 %
30-40 let	16 %
40-50 let	9 %
nad 50 let	3 %

Pregled zaposlenih del. stažu:

do 5 let	50 %
do 10 let	29 %
do 15 let	14 %
do 20 let	6 %
nad 20 let	1 %

V TOZD Libna je dokončno montiran agregat za proizvodnjo električne energije. Sedaj redukcije elektrike ne bodo ogrožale proizvodnje.

V TOZD Libna smo na proslavi 8. marca, ki je tudi praznik podjetja, nagradili za 10-letnico dela 9 članov. Vsem iskreno čestitamo.

Volitve v IO OOS TOZD Libna Krško so prinesle nove kadrovske spremembe. Za predsednika sindikalne organizacije je bila izvoljena tov. Irena Strgar za tajnika Marjana Hren-Racman in za blagajnika Jožica Zorko.

Vsi člani izvršnega odbora sindikalne organizacije so hkrati tudi poverjeniki v svojih delovnih enotah.

V marcu se je pričel tečaj intenzivnega učenja angleščine. Namenjen je predvsem vodstvenim kadrom v proizvodnji, ki bodo sodelovali pri projektu Kenija. Zanimanje za tečaj je veliko, vendar smo na željo organizatorja tečaja lahko vpisali le 18 kandidatov. Prvi tečaj obsega 100 ur in bo trajal do maja, trikrat na teden po tri ure. Zaradi oddaljenosti ostalih TOZD in zgoščenosti programov smo v tečaj vključili le delavce TOZD Ločna Novo mesto in skupnih služb.

V okviru praznovanja 8. marca smo priredili tudi srečanje z upokojenci naše tovarne. Po kratkem programu, ki so ga izvedli mladinci in sindikat, so si upokojenci ogledali tovarno, delavke pa so jim pokazale delo na novih avtomatičnih strojih.

Ob tej priložnosti smo jim izplačali tudi del zasluzka in minulega dela in skupaj z njimi sprejeli kriterije za redno obliko izplačila minulega dela upokojencev Laboda, ki se bo izplačevalo vsako leto ob praznovanju 8. marca.

labod

LABOD je glasilo delovne skupnosti Tovarne perila LABOD Novo mesto, izhaja vsako drugo sredo v mesecu v nakladi 1500 izvodov. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Milan Bratož. Tehnični urednik: Marjan Moškon. Stavek, filmi in prelom - ČZP Dolenjski list, tiska - KNJIGOTISK, Novo mesto